

בס"ד. יום ב' דר"ה ה'תשמ"ב.

הנחת ה' בלתי מוגה

והי' כיום ההוא יתקע בשופר גדול ובאן האובדים בארץ אשור והנדהים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש כירושלים, והנה פסוק זה הוא מפסוקי שופרות שאומרים בר"ה, ומזה מובן, שהתקיעה בשופר גדול יש לה שייכות לתקיעת שופר דר"ה. היינו דאף שבפסוטה קאי על התקיעה בשופר גדול שהי' לע"ל בנאוולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו במהרה בימינו, יש לזה שייכות לר"ה. וידוע הדיוק בזה בדר"ה זה בלקו"ח, ובדרוש רבתינו נשיאנו שלאח"כ מה צנין שופר גדול, ומה מעלתו על שופר סתם (כפי שמקשה בזה פ' ואחונן 4).

והנה, מזה שנאמר והי' ביום ההוא (דוקא) יתקע בשופר גדול, מובן, ששופר גדול זה הוא למעלה משופר סתם דר"ה, היינו, דאף שיש עילוי גדול בר"ה והשלמות דר"ה היא בתקיעת שופר, וכלשון המשנה שמצות היום בשופר אעפ"כ הי"ז שופר סתם, והשופר גדול דלע"ל הוא למעלה ממנו, ויש לומר, שזהו המעט על מה שמקו"ם בלקו"ח שם ביאור ענין ר"ה, כדי להבין העילוי של השופר גדול דלע"ל. כי מזה שנאמר והי' ביום ההוא ג', מובן, שבכל ראשי השנה, שלפני היום ההוא, כולל הראשי שנה שהיו בזמן שבתימ"ק הי' קיימ, הרי השופר הוא שופר סתם בערב השופר גדול שבו יתקע לע"ל, ומצוה איננו בשלילה לע"ל, וגם או חהי' תקי"ש בר"ה, ותקיעה זו תהי' בשופר גדול.

והענין הוא, דהנה בר"ה אנו אומרים בנוסח הפיוט זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, היינו שר"ה יש בו ב' הענינים תחלת מעשיך וזכרון ליום ראשון. ונפרטיות יותר מפורש בתושב"ע"פ שיש ג' ענינים דמלכיות זכרונות ושופרות, כמאמר אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכונני עליכם, וזכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה, ונמה בשופר. אמנם לע"ל יהיו כל הענינים ע"י השופר גדול, שזה מורה על העילוי דלע"ל. ויש להוסיף בראור בזה ע"פ הכלל הידוע, שכל

- ענין -
- 1) ישע"י כד, יג. 2) ר"ה נח, א. 3) אורה"ח ר"ה ע' ב' עד. 4) רטו, ב. 5) ר"ה כו, ב. 6) ראה נדה סא, ב.
 - אגה"ק סכ"ו (קמח, א). לקו"ח ר"ה נט, ד. לקו"ח ח"ה ע' 244.
 - חט"ו ע' 141. ור"ה ג'. 7) ראה לקו"ח שם. וראה רד"ה זה היום ליל ער"ה, כ"ש אלול, תשמ"א. 8) ר"ה שז, א.

6

30
אח"כ

מה שר"ה הוא יומא דדינא רבא 15. משא"כ לעי"ל יהי' גילוי שם
 דהעודה בזמן הזה (בר"ה) ובימים שלאחריו) היא בשם
 עד שיהי' ועתה יגדל נא כח אד"כ 40, ובינו"ד רבתי, וכ"ז
 אינו מליע להעילוי דשם הוי' אב"ל לעי"ל הקב"ה מוציא חמה
 מן הקה"ה ויהי' שם הוי' בגילוי. וזהו מה שלעי"ל יתקע בשופר
 גדול רוקא, דמצות אינן בטיילות לעי"ל 6, וכן א"ז חתי' מצות
 גירס בשופר, אבל מצותן שאז יהי' גילוי שם הוי', והי'
 הוי' ש"ל לאלקסים 50, הרי גם השופר גדול, לפי שנמשך מגדול הוי' ומחולל מאד
 ולכן נקרא שופר גדול, והשופר דלעי"ל הוא גדול שלא בערך לגבי השופר עתה,
 גו' 50. והשופר דלעי"ל הוא גדול שלא בערך לגבי השופר עתה,
 כמו שם הוי' לגבי שם אלקים ושם אד"כ.

10

וכיאר הענין בעבודת האדם, והנה בבחי' פנימיות הלכ"ש ב'
 דרגות, כמו ב' הדרגות במקלפים חיי' ויחידה. דאף שיש
 בחי' יחידה הכלולה בבחי' חיי', ובכללות הרי' גם בדרגא
 הכי תחתונה שבנשמה אד"כ 52, המשה שפות נקרא לה נפש רוח
 נשמה חיי' יחידה (דקאי על נשמות כל ישראל בכל הדרות ובכל
 הדרגות), וכמבאר בקונטרס העבודה ענין העבודה דיחידה
 שבנפש, מ"מ הרי ישנו ענין היחידה לפי שהיא במקומה למעלה
 מכל הענינים. וע"ז משנת"ל ההפוש בין מלכיות לזכרונות,
 זמלכיות הוי' המשכה הסובב במשלה וזכרונות הוי' הסובב
 במקומו, ע"ז הוא בשופרות, דימש וזכרונות הוי' הסובב
 שענינו לפי שהיחידה היא במקומה.

והנה ע"פ הנ"ל יורן הקשר דעבודת ר"ה לאהבת ישראל, ואהבת
 לרעל כמו 54, ודנה מבואר במ"א שהשם למצוה זו הוא
 משום שכל אחי נברא בצלמו של הקב"ה, ויצ"ל הוא עצם
 הדבר (כמבואר בב"מ 55, ההפוש בין צלם ודמות), וכמבואר
 בדרושיו כ"ק אדמו"ר מהר"ש דלפיכך צ"ל ואהבת לרעל כמו,
 לפי שכל אחד משידאל הרי גופו נברא בצלם עצמותו ומחמתו
 ית'. וזהו הקשר ל"ה דאז היא המשכה העצם, היינו דנוסף
 על מה שר"ה פועל עילוי בבחי' כדמותינו, בכ"ה באול"ל 56, יש

בו -

48) שלח יד יד, וראה לקו"ת שלח מ, א. א. נדרים ח,
 ובכ"מ. 50) ויצא כח, כא. וראה לקו"ת הנ"ל בהע' 2 -
 ס, ג. 51) תהלים מח, ב. ועוד. 52) ב"ר פי"ד, יא.
 53) בתחילתו. ובפ"ה. 54) קדושים יט, יח. 55) לקו"ת
 משות פב, א. אות"ת משות ע' א' רנט ואילך. וש"נ. 56) לקו"ת
 נצבים מד, ב. ובכ"מ.

הנחת ה' בלתי מוגה

עליכם, היינו, המשכה ממקום גבוה יותר שיבמשך בבחי' המלכות.
 דהנה אד"כ 54, בעשרה מאמרות נברא העולם והלא במאמר אחד
 יכול להברואו, ומבואר במ"א דהמאמר אחי הוי' שפירת המלכות
 או ספירת הכתר (מל' דא"ס). וזהו ענין זה היינו תחלה
 מעשיר, שמשיכים בחי' זה, סוכ"ע בתחלת מעשיר, בעשרה
 מאמרות עד למאמר אחד, ספירת המלכות. אמנסם, ברוק המשכה
 בסובב 55, ולמעלה מזה הוא ענין דזכרון ליינו אשוד
 בחי' סובב מצ"ע. דזכרון הוא גם עלמין ומובדל מהם. ולכן נקרא בשם
 שהוא בחי' דכר, הסובב כל עלמין ומובדל מהם. ולכן נקרא בשם
 פולעים ישראל ע"י עבודתם ברו"ה. והנה 56, אע"פ שחתי' סובב
 זכרון לפי שענין הזכרון הוא על דבר הרחוק. וכן בבחי' זו
 הוא למעלה מעולמות, מ"מ יש לו איזו שילכות להם, שהרי הוא
 סובב כל עלמין, וגם ענין הזכרון הוא לדבר שהי' במציאות.
 וזהו מה שגם בחי' ז"א 57, שייכות לעולמות, דהגם ששבעת
 ימי הבנין, הם ד' המדות שבמלכות, מ"מ יש גם לז"א שייכות
 לעולמות, וכמ"ש כי ששה ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ,
 בששת לא נאמר אלא כי ששת 58, דקאי על ר' המדות דז"א
 (כמבואר בסידור בד"ה להבין ענין תק"ש ע"פ כוונת העש"ש
 ז"ל 59). ולמעלה 40 מזה היא בחי' שופרות, ובה בשופר, דשופר
 הוי' התיקון, שפר מעשכיסו, היינו שפועל שיפור ותיקון
 במעשיכר דז"א ומל'. והוא משום ששופר בא מקלא פנימאה
 ומשכר בחי' פנימיות התענוג שלמעלה, דע"י המשכה התענוג
 פועלים שינוי בכל הכחות (כמבואר בסידור בד"ה הנ"ל 60).
 וזהו מה ששופר הוא בחי' בינה 61, אם הבנינו 44 דדו"ק, שכוללת
 בחי' זו"ק ומשפיעה בהם.

מה -

34) אבות פ"ה מ"א. 35) ראה לקו"ת ר"ה - נח, ג.
 36) ראה שם נט, ג ואילך. 37) יתרו כ, יא. 38) זח"ב פט,
 ב. 39) רמה, ד. 40) ראה גם לקו"ת שם נח, ג ואילך.
 41) ויק"ר פכ"ט, ו. 42) רמז, א ואילך. 43) לקו"ת ר"ה
 נד, א (מפע"ה). ובכ"מ. 44) ראה זח"א ריש, א. ובכ"מ.
 45) שעה"ה רפ"ד. ובכ"מ. 46) בראשית א, א. ובכ"מ.
 47) שעה"ה רפ"ד. ובכ"מ.

הנחת ה' בלתי מוגה

והי' ביום ההוא -

גדול בתורה⁶⁵, ויעי'ז באים לאחדות דישראל ותקב"ה, שדור.
 הפירוש הב' ברצ' כפרש"ש⁶⁶ דרע' זה הקב"ה. וכמ"ש⁶⁷ רע' ורע
 אביר אל תעזוב זהה הקב"ה שנקרא רע אביר, כמ"ש⁶⁸ אבהם
 אוהבי, ואהבה זו הורשי אברהם לכ"א מישראל. ועל ידי עבודה
 וייגיע נעשה גם רע'ן, עד כמורן, שישאל וקוב"ה הם חד ממש,
 כמשל העובדים בברית⁶⁹. דענין זה נפעל ע"י השופר כמו
 שהצטרפו בפסקי שופרות בתצוצרות וקול שופר הדלע' גו"י,
 ומתו' יה' וישאל, הם ב' תצאי צורות, הרינו שעצמותו
 וזהו כללות ענין ר"ה, כמבואר בכ"מ (ובד"ה והי' ביום ההוא
 לכ"ק אדמו"ר הצ"צ), שיש בחי' זה הינו ונחי' זכרון
 ליום ראשון, ונחי' במה בשופר, עד לנחי' שופר גדול
 שיהי' ביום ההוא.

14

ובאו האובדיים בארץ אשור, והנדיחים בארץ מצרים גו'. הננה
 ידוע שתכלית העבודה שבשביילה ירדה הנשמה מאיגרא זמה
 לכבר'א עמיקתא, היא לעשות לו ית' דירה בתחתונים,⁷⁰
 והנה לא שייך לפניו ית' בחי' מעלה ומטה במקום גשמי, אלא
 הכוונה היא לתחתונים ברוחניות⁷¹. והנה בתחתונים גופא יש
 אשור ומצרים שהם ב' אופני נסיון⁷², נסיון דעשירות ונסיון
 דעניות. וכמ"ס⁷³ רש ועושר אל תתן לי. אשור הוא הנסיון
 דעשירות, דאשור הוא מלשון אושר כמולל באשר, כי אשורני
 בנות, היינו הנסיון דתענוג והרחבה. ומצרים הוא הנסיון
 דמיעז ועקמת. וזהו מה שיש אובדיים בארץ אשור, מחמת ריבוי
 השוב של הנסיון, ויש נדחים במיעז ועקמת ובפרט בחושך
 בעבודת האדם, דאף שיש כמה וכמה נסיונות הי"ה עומד בנסיון,
 ואדרבא, הנסיון מוסיף בו תשוקה וצמאון שיהי' תמליכוני
 עליוכם. דע"י שכופה את המיעז דמצרים והתענוג הנלתי רצוי
 - דאשור -

65) תו"כ עה"פ קדושים יט, יה. ובכ"מ. 66) שבת לא, א
 - ד"ה דעלך. 67) משלי כז, י. 68) שמו"ר רפכ"ז.
 69) ישעי' מא, ח. 70) ראה לקו"ת זבני מר, ד. 71) תהלים
 צח, ו. 72) או"ח (הוצאת קה"ת) בהעלותך מה, ד. הובא
 ונתמאר באוה"ת בהעלותך ע' שס"ע-ע. ובכ"מ. 73) ראה תנחומא
 נשא טז. ובכ"מ. 74) תניא רפכ"ו. 75) ראה לקו"ת הנ"ל
 בהע' 2 - ס. א. מה"מ אידיש ע' 80 ואילך. 76) משלי ל,
 ח. 77) וייצא ל, יג.

הנחת ה' בלתי מוגב

והי' ביום ההוא -

בו גם המעלה דצלמנו, המשכת העצם ע"י השופר, ועד שע"י
 מעשינו ועבודתינו עתה באים להשופר גדול דלע"ל. וכזה יובן
 גם פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם כ"ק אדמו"ר הדקדוק⁷⁴ בקשר
 לר"ה, מען האט גאר קיינ השגה ניט ווי עס איז שיינע בא
 השי"ת דער גוף פון א אידן, משום שהגוף נברא בצלמו של
 הקב"ה.

12

ובזה יובן גם מה שהעבודה עתה מביאה לגילוי שם הוי'
 (שופר גדול) דלע"ל. כי הנה העבודה היא בבחי' שם אד'
 (כנ"ל) שהוא לבוש לשם הוי' ועד"ז שם אלקים הוא מוג'
 ולבוש, ולבוש אמיתי צ"ל בטל להמלוכב בור. וזהו מה שגם
 לפני עבודת ישראל כתיב? הוי' מלך גאון ללש, שהוא לבוש
 בלבי לשם הוי'. ועבודת ישראל היא לפעול תיקון ושיפור
 בלבושי הקב"ה, שיהיו בטלים לגמרי ויהי' גילוי שם הוי'
 המלוכב בהם. דזה נפעל ע"י שיפור ותיקון בלבושי ישראל.
 וכדאיחא במדלש⁷⁵ עה"פ⁷⁶ ואברהם זקן בא בנימין שהקב"ה אמר
 ולאברהם לבוש לבושי, דכשם שלבושו של הקב"ה הוא כמ"ש⁷⁷
 ועתיק יומין יתיב גו', כך באברהם שהוא זקן בא בנימין.
 ובאברהם כתיב⁷⁸ למען אשר יצוה את בניו ואת בתו אחירו
 ושמרו דרך הוי' גו', לבושו של הקב"ה, מה הוא תנוני אף אחר
 כו'⁷⁹. דכיון שישאל לובשים לבושי של הקב"ה, הרי ע"י שפרו
 מעשיכם, ע"י שמפריים ומתקנים מעשיהם ולבושיהם, פועלים
 שיפור ותיקון גם בלבושי הקב"ה. דבעשרה לבושים נחלש
 הקב"ה כשבוא את העולמות⁸⁰, ובכללות הו"ע הלבושים דשם אד'
 ואלקים, עד שעיי"ז באים ליום ההוא דאז יתקע בשופר גדול,
 משום שיהי' גילוי שם הוי' כפי שהוא במקומו בלי העלם
 והסתר הלבושים.

13

והנה עבודה זו היא ע"י הקהל ואחדות של כל ישראל, כמ"ש
 אהם נצבים היום גו', לפי שואהבת לרעך כמורן הוא כלל
 - גדול -

57) היום יום - כ"ש אלול. 58) ראה תנחומא חיי"ש ג-ד.
 59) ח"ש כד, א. 60) דניאל ז, ט. 61) וירא ית, יט.
 62) שבת קלג, ב. א. סוטה יד, א. ובכ"מ. 63) יל"ש ישעי' רמז
 תקן. הובא בס' חרדים פ"ו (בסם פדר"א). וראה רוממות אל
 (להר"מ אלשיך) תהלים ר"ס קד. ע"ח שער דרושי אבי"ע (שמ"כ)
 רש"ב. מה"מ תקס"ד ע' קמז. אוה"ת חיי"ש קיד, א. נ"ך (ח"ב)
 ע' התקעא. 64) נצבים כט, ט.

הנחת ה' בלתי מוגב

ביטול גמור, ואף שהוא בנה הרי זה הר הקודש קודש מלה בגרמיה⁸⁷, בכירושלים שלילמות היראה⁸⁸ והבטיח⁸⁹.

3

ורע"י מעשינו ועבודתנו בננין המלכות בג' ברכות ראשונות שבתפלת העמידה בכל יום (כמבואר בכתבי האר"י שג"ר הם מעיין בננין המל' בר"ה), ועאכא"כ בר"ה, שפועל"ם שיהי' זה הינם תחלת מעשיך, הי"ז גילוי בחינה זו בתחלת מעשיך, בכל העולמות עד לעולם העשי', הי"ז הכנה קדוה ברוחניות ונג במשמיות זמן כפשוטו, שיהי' נגאל"ך מיד בפשטות, והשתחו' לה' בהר הקדש בכירושלים בפשטות, וייקיים מ"ש⁹⁰ ואח"כ תולקטו לאחד אחד בירת ישראל, שתקיי"ה נוסל כל אחד בידו, כולל הנדחים [דגם בהייתם אובדים ונדחים הרי הם רוצים לקיים רצון קונם כפסק הרמב"ם, וזמקום שמשבתו ורצונו של אדם שיש הוא נמצא⁹¹, וא"כ הרי הם חד עם תכלית הפשיטות, מצות היום בשופר], נמצאים לארץ אשר גו' תמיד עייני ה"א בה מרשיה השנה ועד אחריה שנה⁹² ויש יהיו בארץ שלימה והעם בשלמות עם התורה בשלימותה [וגם בתורה יש בה"י שם אלקים המעלים ומסתיר, כמ"ש⁹³ במשכנים הושיבנוי זה] תלמודה של בבל, משיש בו קושיות וכו', אבל דוקא עיי"ז באים לשלימות ההלכה על כור"י, היינו עם כל הפרטים שבתורה, וכל פרט בתכלית השלמות. ואז יהי' החוט המשולש דתורה ישראל וארץ הקודש [שהם ג' בחי' ארץ שבפסוק ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה', כמבואר בתו"א בתחלתו שג' בחי' ארץ הם ישראל ותושבע"פ ומצות, ושלמות המצוות שייכת לא"י, שהרי המצוות מתעלות בתפלה, ועליות התפלה היא בארץ הקודש בירושלים בביהמ"ק ובקדו"ק, כפסק אדמו"ר בשו"ע של"ו⁹⁴].

י"ט
י"ז
2

וכן חה"י לנו, דנוסף ע"ז שב"ה קיבלו כל ישראל כתיבה וחתומה טובה בגלוי, הרי מיד הז' נגאל"ו⁹⁵, בגלוי שופרו של משיח, ואח"כ יתקע בשופר גדול, בנאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

87 זח"ג צד, ב. 88 ראה תוד"ה הר - תענית טז, א. א. 89 ישעי' כד, יב. 90 אור"ח כמדבר (הוספות) ע' א' תמב (בשם הבעש"ט). ובכ"מ. 91 עקב יא, יב. 92 איכה ג, ו. 93 מנהדרין כד, א. 94 א, ג. 95 טצ"ד ס"א. 96 רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

87 זח"ג צד, ב. 88 ראה תוד"ה הר - תענית טז, א. א. 89 ישעי' כד, יב. 90 אור"ח כמדבר (הוספות) ע' א' תמב (בשם הבעש"ט). ובכ"מ. 91 עקב יא, יב. 92 איכה ג, ו. 93 מנהדרין כד, א. 94 א, ג. 95 טצ"ד ס"א. 96 רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

הנחת הת' בלתי מוגה

ראשון, עיי"ז בא ליחודו האור מן החושך ויחודו התכמה מן הסבלות, עד שנעשה חכם הרואה את הנולד⁶⁷ מאין לישי⁶⁸, ופועל זה בכל יחוד נפשו, בבחי' אבי"ע שבנפשו (פועל ויצור וכו'⁶⁹), עד שממשיך את הבחי' החמישית שבנפשו, בחי' יחידה יחידה ליחוד, שהיא חד עם עצמותו ומחודתו יח', כמאמר⁷⁰ ישאל ויחלוא בלחודוהו, ומזה משתלשל אח"כ בעוה"ז התחתון שא"ל תמשה ממנו, שיהי' מלור על העולם כולו כו'. וזהו גם מה שמבאר (כ"ק מו"ח אדמו"ר⁷¹) שהכתרת המלך צ"ל מתור שמתה (וראי' לדבר מפסוק מפורש בנחמיה'). ועד"ז העבודה בר"ה צ"ל מתור שמטה, לפי שגם לפני התפלה והבקשה ה"ה בטור שכשיבקש מהקב"ה מלך על העולם כו' בטח תתמלא בקשתו, ועאכא"כ כשכבר יצא מן הכח אל הפועל. ועבודת ר"ה היחה בתכלית השלמות בכל הפרטים ובפרט בעינין העיקרי מה שמצות היום בשופר. דע"י בקשו פני נמשך את פניך הרי' אבקשם, יאר הרי' פניו אליך גו'⁷².

2

וזהו ע"י בחי' שופר גדול דלעתיד יפעלו ככל ישראל, גם באובדנים ובנדרים ששופר טחם אינו מספיק בשביל להעלותם. ועד"ז הוא בכל ר"ה שפועל בכל ישראל, שהרי ר"ה זה כולל את כל ראשי השנה שלפניו ושל אחריו עד לר"ה שיהי' כיום ההוא. לפי שב"ה צריך להעלות בקודש לגבי ראש השנה שלפניו, וגם לפועל על העתיד, שהרי הגילויים דלעתיד, הם ע"י העבודה עתה. ועיי"ז פועלים גם באובדנים ובנדרים ועאכא"כ בדרגות שלמעלה מהם עד שכל ישראל הם באחדות אמיתית בלי חילוקי דרגות, והשתחו' להו' בהר הקודש. וכמבואר בלקו"ח שם⁷³, דעל השופר דעתה אומרים אשרי העם גו' באור פניך יהלכו⁷⁴, בחי' ה"ל' משא"ל לע"ל יהי' השתחו'א וניסול לגמרי, למעלה מבחי' הי"ל. אבל מזה שאומרים גם עתה בפסוקי שופרות והי' ביום החוה גו' והשתחו' שבה מביאים ראי' מה"ע על העונות דשופרות, (כמו פסוקי מליכות וזכרונות) הרי זו ראי' מתורת אמת ותורת חיים שיש בחי' שופר גדול גם במעשינו ועבודתנו עתה, ועיי"ז יהי' השתחו'א שלמעלה מבחי' הי"ל. וזהו והשתחו'ו לה' בהר הקודש בכירושלים, בחי' 67

77 זח"ג לב, א. 79 תניא רפמ"ג. 80 ראה לעיל הע' 26. 81 ראה זח"ג לב, א. 82 סה"ם תשי"ג ס"ע 6. 83 חללים כד, ה. 84 נשא ו, כה. 85 ס, א ואילך. 86 חללים פט, טז.

הנחת הת' בלתי מוגה